

de Boekenkast

verslag en draaiboek

Aanleiding

De workshop *Gebarenblokjes* die in 1992 door Handtheater is gehouden voor dove en horende kinderen was een groot succes. De kinderen vroegen 'wanneer ze weer toneel mochten spelen' en de ouders lieten weten geïnteresseerd te zijn in een nieuwe workshop.

Ook de videoband *Sprookjes* voor dove kinderen die door de Nederlandse Stichting voor het Dove en Slechthorende Kind (NSDSK) is geproduceerd, is door ouders en kinderen goed ontvangen. Op deze videoband worden de sprookjes *Hans en Grietje*, *De Gelaarsde Kat*, *Assepoester* en *Roodkapje* verteld in Nederlandse Gebarentaal en een gebaarsysteem. Er bleek behoefte te zijn aan nieuwe verhalen. Zo is het idee voor de workshop 'De Boekenkast' ontstaan.

Doelstelling

Door aan kinderen verhalen te vertellen leren zij structuren herkennen en aanbrengen. Ze leren de verhaallijn te onderkennen (begin, midden en eind) en hoofd- en bijzaken te onderscheiden.

Er wordt een appèl gedaan op hun fantasie en verbeeldingskracht, waardoor hun belevingswereld wordt vergroot.

Verder heeft het verhalen vertellen ook een informatieve functie. De boeken gaan over bepaalde thema's, zoals bang zijn, vriendschap, avontuur, natuur en beroepen.

Door de verhalen zelf te spelen en vorm te geven, kunnen de kinderen hun gedachten, gevoelens en wensen tot uitdrukking brengen.

Belangrijk is dat zij een bestaand verhaal niet letterlijk naspelen, maar hun beleving ervan, door die elementen uit het verhaal te kiezen die op dat moment voor hen belangrijk zijn.

De verhalen worden in Nederlandse Gebarentaal verteld, de taal van de dove kinderen. Het geeft hen meer zelfvertrouwen, omdat hun taal de voertaal is. Horende broertjes, zusjes en vriendjes raken op een plezierige wijze vertrouwd met de wereld van de dove kinderen.

Ouders oefenen de belangrijkste woorden die in het verhaal voorkomen in Nederlandse Gebarentaal, zodat zij samen met hun kind het verhaal opnieuw kunnen lezen. Dit bevordert het contact en de communicatie tussen de dove kinderen, hun ouders en eventuele horende broertjes en zusjes.

Doelgroep

De workshop is bedoeld voor dove kinderen, hun horende broertjes, zusjes en vriendjes van vijf tot tien jaar, en hun ouders of verzorgers.

Uiteindelijk hebben er 24 kinderen meegedaan, tien jongens en veertien meisjes. Aan te raden valt om de grootte van de groep te beperken tot maximaal vijftien kinderen.

leeftijd	doof	horend	
4	2		
5	5		
6	3	1	
7	4	1	
8	2	2	
9	-	-	
10	1	1	
11	1	1	
Totaal	18	6	24

De kinderen kwamen uit de volgende woonplaatsen:

Amsterdam	13
Naarden	2
Blokker	2
Velsen	2
Beverwijk	1
Heemskerk	3
Volendam	1
Totaal	24

Er hebben zestien moeders meegedaan. Helaas is er nooit een vader geweest.

Opzet

In *De Boekenkast* staat per keer een boek centraal. Het thema van het boek wordt verwerkt in spelvormen. Spelenderwijs raken de kinderen vertrouwd met de inhoud en het thema van het boek. De gekozen spelvormen zijn afhankelijk van het thema.

Het eerste half uur wordt het boek 'voorgelezen' voor ouders en kinderen in Nederlandse Gebarentaal door een van de docenten. Tussendoor illustreren twee spelers het verhaal met spelscènes in een passend, sfeervol decor.

Daarna gaan de ouders naar een andere ruimte en oefenen onder begeleiding van een docent de woorden uit het boek in Nederlandse Gebarentaal. Deze gebarenles duurt anderhalf uur. In die tijd krijgen de kinderen een workshop naar aanleiding

van het gekozen boek. Het thema van het boek wordt in spelopdrachten verwerkt. Naar aanleiding van *De kleine zeemeermin* bijvoorbeeld leren kinderen zich op verschillende manieren voort te bewegen en bij het *Ik ben zo boos dat ik bijna niet meer weet wat ik doe* boek krijgen kinderen spelopdrachten om emoties in Nederlandse Gebarentaal uit te drukken.

Na afloop maken de kinderen in hun eigen 'boekenkast-boek' een tekening over wat er verteld en gespeeld is.

De Boekenkast heeft twee wekelijks plaatsgevonden in de periode van oktober 1993 tot maart 1994 op woensdag van 14.00 tot 16.00 uur in het Dovenontmoetingscentrum aan de Stadhouderskade 89 in Amsterdam. De workshop vond plaats in de grote zaal, de ouders volgden de gebarenles in een gedeelte van dezelfde zaal, dat afgescheiden kan worden met schuifdeuren. In ieder geval is een ruimte nodig van 8 x 8 x 2½ meter.

Begeleiding

De workshop is begeleid door zes mensen:

Jean Couprie	speldocent en verteller
Marjanne Romkema	speldocent en verteller
John van Gelder	gebarendocent en verteller
Anka Uitenbogert	gebarendocent en verteller
Tamara van de Meer	verteller
Truus de Ridder	begeleider

De vertellers hadden de taak om de boeken 'voor te lezen' in Nederlandse Gebarentaal, de speldocenten gaven de verwerkingsopdrachten aan de kinderen naar aanleiding van het boek, de gebarendocenten gaven de ouders les in Nederlandse Gebarentaal en de algemeen begeleider verleende hand- en spandiensten.

Boek	verteller	workshop	gebarenles
We gaan op berenjacht	Jean	Marjanne	John
Ik kan niet slapen	Marjanne	Jean	John
Boos-boek	John	Marjanne	Anka
Sinterkerst	Jean	Marjanne	Anka
Het ei van mama	Anka	Jean	John
De kleine zeemeermin	Tamara	Marjanne	Anka
Jip en Janneke	John	Jean	Anka
Hennie de heks	Marjanne	Jean	
	Truus		

De produktie en organisatie van *De Boekenkast* viel onder verantwoordelijkheid van stichting Handtheater en is uitgevoerd door Mieke Julien, Teja Vossen, Jean Couprie en Marjanne Romkema.

De boeken

Voor de workshop zijn acht boeken en verhalen gebruikt:

We gaan op berenjacht van Helen Oxenbury en Michael Rosen, uit het Engels vertaald door Ernst van Altena.

Ik kan niet slapen van Ingrid en Dieter Schubert.

Het ik ben zo boos dat ik niet meer weet wat ik doe boek van Gisela Frisén en Per Ekholm.

Sinterkerst van Ingrid en Dieter Schubert

Het ei van mama van Babette Cole

De kleine zeemeermin van Hans Christiaan Andersen

Jip en Janneke van Annie M.G Schmidt

Hennie de heks van Paul Korky

Reacties van de kinderen

Zowel de jongere als de oudere kinderen reageerden heel enthousiast. Ze luisterden vol aandacht naar de verhalen. Uit de inleidende gesprekken die we na het vertellen van het verhaal hielden, bleek dat kinderen de verhalen goed hadden begrepen. Zij kwamen uit zichzelf met persoonlijke ervaringen naar aanleiding van het thema. Bij het verhaal *Het ei van mama* vertelde een meisje bijvoorbeeld dat ze een zusje had gekregen.

Bij sommige opdrachten lieten we de jongere kinderen in een groep samenwerken en de oudere kinderen in een aparte groep. De jongere kinderen keken vaak met bewondering naar het spel van de oudere kinderen. De oudere kinderen hadden op hun beurt veel geduld met de jongeren.

Reacties van de ouders

Ouders vonden de gebarenles nuttig en nodig. Het stimuleerde hen om ook thuis het boek opnieuw te lezen.

De duur van de gebarenles was goed; in anderhalf uur konden de ouders rustig in eigen tempo de woorden/gebaren leren.

Dat de lessen door twee gebarendocenten werden gegeven, werd als prettig en afwisselend ervaren.

Met de keuze van de boeken waren de meeste ouders het eens, hoewel enkele ouders voorkeur hadden voor meer bekende boeken, die een griffel hebben gewonnen of door de kinderjury gekozen zijn.

Ouders vertelden dat hun kinderen ook thuis positief en enthousiast reageerden, ook de oudere kinderen (boven 9 jaar).

De ruimte en tijd is goed gekozen, alleen de parkeergelegenheid bleek een probleem

Reacties van de begeleiders

Voor het voorbereiden van de workshop is een grote en rustige ruimte nodig, dus

niet bij iemand thuis.

Het is belangrijk dat alle docenten elke keer aanwezig zijn, ook al wordt hun boek niet besproken. Het stimuleert de betrokkenheid bij de workshop. Bovendien is het beter als er voor het vertalen van de boeken en verhalen meerdere dove begeleiders aanwezig zijn, zodat zij met elkaar kunnen overleggen. De gebaren die in het verhaal voorkwamen, werden uitvoerig besproken en geoefend.

Door de aandacht voor de vertaling bleef er te weinig tijd over om het spel te oefenen. De spelregie is er enigszins bij ingeschoten.

Het 'voorlezen' van de boeken en verhalen aan de kinderen was een groot succes. Kinderen genoten en hadden alle aandacht voor het verhaal. Ze vonden het elke keer weer spannend hoe het verhaal was vormgegeven. Elke docent heeft een eigen stijl van vertellen en inbreng wat de vormgeving betreft. Zo heeft Jean met het verhaal *We gaan op berenjacht* gewerkt met ritme en liedjes in Nederlandse Gebarentaal. Bij het *Ik ben zo boos dat ik bijna niet meer weet wat ik doe* boek heeft John gewerkt met dia's. Tamara heeft bij het verhaal *De kleine zeemeermin* gebruik gemaakt van een levensechte zeemeermin. Elke docent verzorgde zijn eigen decor. Voor de andere begeleiders was het elke keer verrassend hoe de ander het had aangepakt.

De keuze van de boeken was goed. De voorkomende thema's zijn afwisselend.

De speldocenten, Marjanne en Jean, waren goed op elkaar ingesteld en de samenwerking werd door hen beiden positief ervaren.

Boek	Wij gaan op berenjacht
Schrijver(s)	Helen Oxenbury en Michael Rosen
Uitgever	Gottmer, 1989
Thema	bang zijn, griezelen
Vorm	ritme en beweging
Materialen	berepak, ballonnen, trommel, tape, tekenboeken, kleurpotloden.

Korte inhoud

Vier kinderen gaan met hun vader op berenjacht. Ze zijn helemaal niet bang, hoor. Ook al moeten ze allerlei obstakels nemen. Uiteindelijk komen ze in een grot terecht en daar is de beer! Snel gaan ze dezelfde weg weer terug en kruipen thuis onder het veilige dekbed.

Opbouw workshop

Nadat het verhaal is voorgelezen door de verteller, houdt één van de speldocenten een inleidend gesprek met de kinderen:

- Wat vinden jullie van het verhaal?
- Hebben jullie wel eens een beer gezien? Waar? Hoe zag die eruit? Wat deed die beer?

De kinderen krijgen de opdracht om door elkaar door de zaal te lopen als een beer. Het tempo wordt afgewisseld: snel, langzaam. Het ritmische lopen wordt ondersteund door een grote Afrikaanse trom. De kinderen houden een ballon vast om het ritme van de trom te kunnen voelen.

Daarna wordt de opdracht uitgebreid met een emotie: lopen als een oude beer, een jonge beer, een boze beer, een vriendelijke beer.

In het boek komen de volgende lokaties voor: water, modder, bos, gras, sneeuw en grot. In de ruimte worden verschillende vlakken ingedeeld met bovengenoemde lokaties. Kinderen lopen in kleine groepen van de ene ruimte over naar de andere ruimte. Zo komen ze van het water in de modder terecht en van de modder in de sneeuw.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Een van de speldocenten is de 'dirigent' en staat in het midden van de zaal. De kinderen worden verdeeld over vier groepen. Iedere groep krijgt een lokatie aangewezen: water, modder, sneeuw en gras. De dirigent wijst een groep aan en alle kinderen in de groep bewegen zoals een beer zou doen op die plaats. Dan wijst de dirigent een andere groep aan, die gaat bewegen. De rol van dirigent kan na een paar keer door een kind worden overgenomen.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkast-boek en verlaten lopend als beren de ruimte.

Boek	Ik kan niet slapen
Schrijver(s)	Ingrid en Dieter Schubert
Uitgever	Lemniscaat, 1983
Thema	bang zijn
Vorm	beweging
Materialen	boek, poppen en griezels, minimaal zes blinddoeken

Korte inhoud

Overdag is Bart een stoere jongen, maar 's avonds in bed wordt hij lastiggevalen door 'dondermannetjes', kleine monstertjes die hem uitschelden voor bangerik. Zijn oma bedenkt een slimme manier om samen met Bart die dondermannetjes weg te jagen.

Opbouw workshop

Nadat het boek is 'voorgelezen' door de verteller, houdt een van de speldocenten een inleidend gesprek met de kinderen over bang zijn in het donker:

- Ben je wel eens bang in het donker?
- Waarvoor ben je dan bang?
- Wat doe je ertegen?

Een aantal kinderen laat om beurten hun interpretatie van een dondermannetje zien. Hoe gebaart en beweegt een dondermannetje?

Daarna laat één kind uit de groep zien hoe hij of zij denkt dat dondermannetjes bewegen en gebaren. De rest van de groep doet het kind na, terwijl ze kriskras door de ruimte bewegen.

Daarna doet een ander kind zijn of haar dondermannetje voor en doet de groep dat weer na.

De kinderen stellen zich op in twee rijen tegenover elkaar.

De ene rij loopt naar de andere rij kinderen en maakt hen bang met hun houding en gebaren in de rol van donderman. De andere rij geeft hierop een reactie. De kinderen mogen elkaar niet aanraken.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

De kinderen worden verdeeld in groepjes van vier of vijf. Eén groep gaat de gang op. De andere groepen verzinnen een griezelige aanraking voor de groep op de gang, bijvoorbeeld 'op het hoofd kriebelen' of 'zachtjes prikken in de buik'. Leg de kinderen uit dat ze elkaar geen pijn mogen doen, dus geen 'haren trekken' of 'hard knijpen'!

Als elke groep iets engs heeft verzonnen, komt de groep die op de gang staat geblinddoekt binnen onder begeleiding van docenten. De docenten leiden hen langs iedere groep waar zij de griezelige aanraking ondergaan. Als ze alle groepen hebben gehad, doen ze de blinddoeken af en vertellen over hun ervaring.

Als er tijd is, komt een andere groep aan de beurt.

Opnieuw verzinnen de overgebleven groepen nieuwe vormen van 'griezelen'.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkastboek en verlaten als 'dondermannetjes' de ruimte.

Boek	Het ik ben zo boos dat ik niet meer weet wat ik doe boek
Schrijver(s)	Gisela Frisén en Per Ekholm
Uitgever	Leopold, 1976
Thema	boos zijn
Vorm	houding en expressie
Materialen	dia's van het verhaal, diaprojector, scherm

Korte inhoud

Oh, wat is Leentje kwaad. Iedereen is stom, opa, papa, de man van de snoepwinkel en mama met haar slijmerige praatjes, de vogels die vliegen in de lucht en de zon die schijnt, maar vooral Karin haar vriendin, die is superstom. Maar gelukkig komt het allemaal weer goed. Ze worden weer dikke vriendinnen.

Opbouw van de workshop

Na het voorlezen van het boek houdt een van de speldocenten een korte inleiding:

- Ben je wel eens boos? Waarom?
- Op wie ben je vaak boos?
- Wat doe je dan (schreeuwen, slaan, stil zijn, huilen, in je kamer opsluiten etc.)?
- Hoe kom je er weer overheen?

De kinderen staan in de kring en gebaren verschillende emoties (boos, blij, bang, verlegen, verliefd, verdrietig etc.).

Dan maken ze die zelfde gebaren van klein naar groot, vervolgens van groot naar klein en ten slotte afwisselend snel en langzaam.

De kinderen lopen door de ruimte. Als het licht knippert, gebaren alle kinderen een emotie, die vooraf is afgesproken.

In de ruimte staan stoelen met gekleurde kaartjes erop. Elke kleur staat voor een gevoel. Blauw voor verdrietig, zwart voor bang, rood voor verliefd, roze voor verlegen, geel voor blij, paars voor boos en groen voor bang.

De kinderen lopen door de ruimte. Als het licht knippert, zoeken de kinderen een stoel op en beelden de emotie uit van het kaartje op de stoel. Als het licht weer knippert, lopen de kinderen weer kriskras door de ruimte. Het uitbeelden van de emotie kan op, onder, achter of voor de stoel gebeuren. Het is de bedoeling dat ze de stoel gebruiken in het spel. Wil een kind bijvoorbeeld boos uitbeelden, dan kan het op de stoel gaan staan of als het kind verlegen moet uitbeelden zich er juist achter verschuilen.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Op de grond liggen vier kaartjes met een emotie erop geschreven. Een kind leest een van de kaartjes en beeldt de emotie uit in vier stappen van klein naar groot.

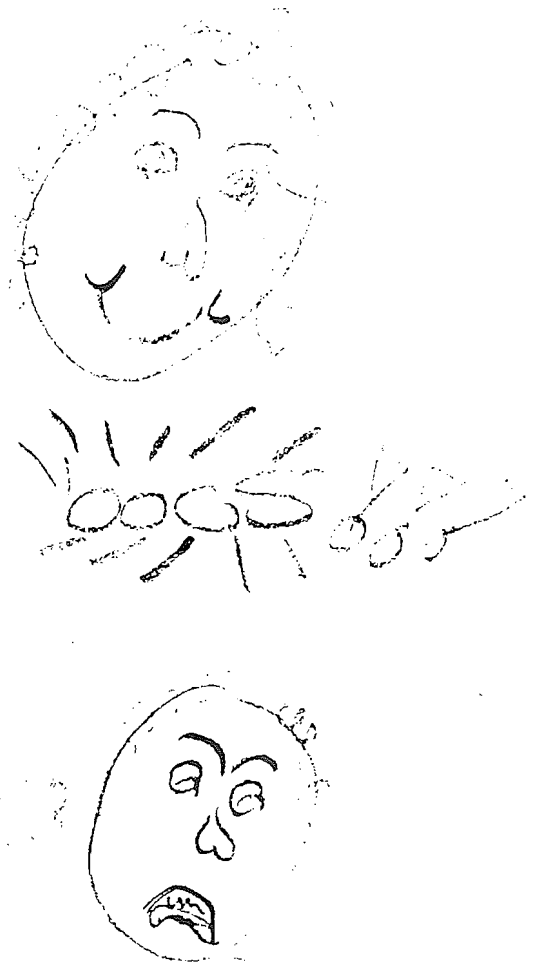
De rest van de groep raadt om welke emotie het gaat en welk gebaar erbij past. Zo komt een aantal kinderen aan bod.

Variatie: Drie kinderen lezen hetzelfde kaartje. Het eerste kind beeldt de emotie heel klein uit, het tweede kind doet het iets groter en het derde kind beeldt de emotie heel groot uit.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkastboek en verlaten met een zelf gekozen emotie de ruimte. Ze lopen bijvoorbeeld verlegen weg, stampen kwaad de deur uit of huppelen blij weg.

verdrietig

blij

Boek	Sinterkerst
Schrijver(s)	Ingrid en Dieter Schubert
Uitgever	Lemniscaat, 1989
Thema	Anders (willen) zijn
Vorm	
Materialen	Sinterklaaspak en baard, pepernoten, zeeroverspak, zwaard, circusjas en -hoed, speelgoedmicrofoon, zonnebril, gitaar, koffer, touw, paraplu, pakjes/cadeaus, kerstmanmuts, Koffer: kopje, bloem, lappen stof, tasje, schoenen, bril, hoeden, wc papier en meters papier

Korte inhoud

Sinterklaas komt thuis van een vermoeiende pakjesavond en wil gaan slapen. Maar dan wil Piet iets geven aan de jarige Sint. Sinterklaas besluit dat hij geen Sint meer wil zijn, maar een andere persoon. Een zeerover bijvoorbeeld of een circusartiest of... een popzanger. Uiteindelijk wordt hij de kerstman!

Opbouw van de workshop

Na het voorlezen van het verhaal vraagt een van de speldocenten aan de kinderen welke liedjes in gebaren ze kennen. Enkele kinderen worden uitgenodigd om een liedje te laten zien. De ouders en andere kinderen doen mee.

Een van de speldocenten houdt een inleidend gesprek met de kinderen over wie zij graag zouden willen zijn:

- Fantaseer jij wel eens dat je iemand anders bent? Wie ben je dan?
- Waarom wil je wel eens iemand anders zijn? Wat is daar leuk aan?
- Wie is jouw idool?
- Wie speel je thuis wel eens na met verkleedkleden?
- Wie speelt er wel eens vadersje en moedertje?

Er staat een koffer klaar met verschillende attributen en lappen stof etc.

Twee kinderen kiezen een attribuut uit de koffer en spelen daarmee een rol. De jonge kinderen kunnen van te voren even overleggen, de oudere kinderen kunnen meteen improviseren.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Er zijn meterslange stroken papier. Twee of drie kinderen spreken per keer af wat ze met dat papier gaan doen. Ze kunnen het papier bijvoorbeeld gebruiken als koningsmantel of als schuilplaats voor een dief of als deken voor een baby.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkast-boek.

Sinterklaas

Boek	Het ei van mama
Schrijver(s)	Babette Cole
Uitgever	Infodok
Thema	geboren worden
Vorm	
Materialen	flapover, stiften, twintig meter papier, poppen, speelgoed, snoep, korte broek, kort rokje, elastiekjes

Korte inhoud

Papa en mama leggen aan hun twee kinderen uit hoe een baby wordt gemaakt. De kinderen vinden die uitleg maar onzin. Zo wordt toch geen baby gemaakt! Op hun beurt leggen ze hun ouders uit hoe het in zijn werk gaat. Papa en mama zijn er sprakeloos van en ze moeten er zelfs van blozen!

Opbouw van de workshop

Het verhaal wordt voorgelezen door de verteller. Twee spelers illustreren het verhaal met spelscènes. Zij zijn gekleed als een jongen en een meisje die luisteren naar het verhaal van mama.

Daarna houdt een van de speldocenten een inleidend gesprek met de kinderen over welke dieren een ei leggen en hoe jonge dieren uit het ei komen. De speldocent schrijft de namen van de dieren op een flapover.

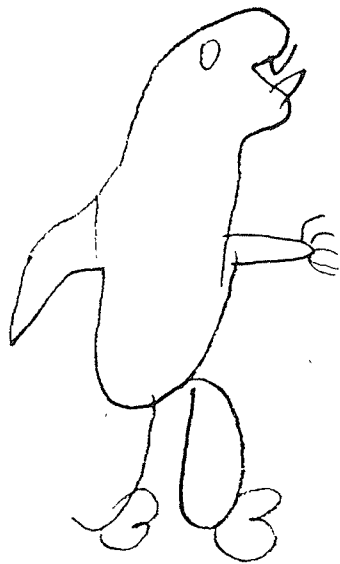
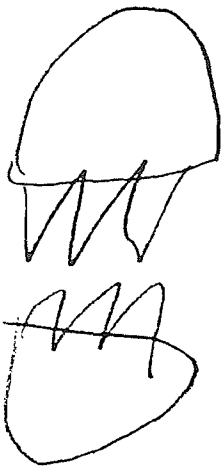
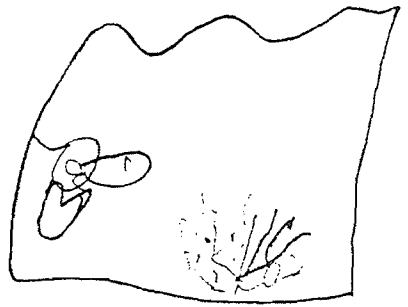
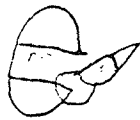
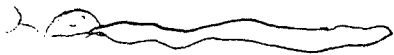
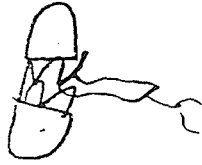
Van de twintig meter papier wordt een groot ei gemaakt. Een kind kruipt erin en komt als jong babydier eruit. Wat gebeurt er als je voor het eerst naar buiten komt? Hoe loop je? Hoe beweeg je? Snel of langzaam? Wat doe je het eerst als je uit het ei komt?

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Alle kinderen hebben hun eigen 'eipapier'. Het licht gaat uit. Elk kind kruipt in het papier en bedenkt welk dier hij/zij is. Als het licht aangaat, komen de kinderen heel langzaam uit hun ei.

De kinderen krijgen de opdracht om elkaar als dier te ontmoeten (zonder elkaar pijn te doen). Wat voor manieren van begroeten zijn er? Snuffelen, aaien, pootje geven etc. De docent geeft een voorbeeld samen met een kind.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkastboek en verlaten als babydieren de ruimte.

Boek	De kleine zeemeermin
Schrijver(s)	Hans Christiaan Andersen
Uitgever	
Thema	communicatie
Vorm	
Materialen	Zeemeermin-kostuum, schelpen, visnet, blauwe lappen, vertelstoel, water in een bak, decorstuk met vissen erop, acht meter papier of een groot laken.

Korte inhoud

De kleine zeemeermin woont in de zee en wordt verliefd op een prins die op het land woont. Om bij hem te kunnen blijven moet ze haar stem en vissestaart opofferen voor twee benen. Het lijkt erop dat ze met de prins een gelukkig leven tegemoet gaat. Maar dan trouwt de prins met een anderen vrouw en de kleine zeemeermin wordt schuim op het water.

Opbouw van de workshop

Nadat de verteller het verhaal heeft voorgelezen, houdt een van de speldocenten een inleidend gesprek met de kinderen:

De speldocenten vragen de kinderen op welke manieren je je kunt voortbewegen zonder te lopen. Een aantal kinderen laat hun ideeën zien. De hele groep doet de voortbeweging na.

Daarna beweegt de groep zich van de ene kant van de ruimte naar de andere kant op verschillende manieren, zoals op de zij of op de rug, op de billen, op de ellebogen etc.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Bij de spelopdracht gaat het erom op welk manieren je iets kunt zeggen zonder (gebaren)taal te gebruiken.

Twee kinderen houden een groot stuk papier (zes meter) vast. Twee andere kinderen beelden achter het papier iets uit zonder gebarentaal, bijvoorbeeld: nodig naar de wc moeten, op tijd de bus moeten halen, boos zijn, last hebben van een vlieg, pijn in de buik hebben, elkaar verlegen ontmoeten. De kinderen die het papier vasthouden kunnen het papier verschuiven zodat ze wisselend iets van het lichaam of hoofd laten zien. De rest van de groep vertelt achteraf wat ze gezien hebben.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkast-boek.

LARA

Boek	Jip en Janneke
Schrijver(s)	Annie M.G. Schmidt
Uitgever	Querido, 1987
Thema	zintuigen
Vorm	
Materialen	twee kilo rode en groene appels, mand, tekeningen van het verhaal, takken, schmink, kostuum van Jip en Janneke, pop, kleine taartkaarsjes, lucifers

Korte inhoud

Jip en Janneke spelen samen: Jip verveelt zich. Door een gaatje in de heg ziet hij een meisje, Janneke heet ze. Jip probeert door het gaatje bij Janneke te komen. Maar oh help, hij komt vast te zitten.

Mandje appels voor opa: Jip en Janneke brengen samen een mandje appels naar opa, rode appels en groene appels. Hoe zouden die smaken? Ze nemen een hapje uit iedere appel. Zou opa boos zijn? Nee hoor, helemaal niet. Want appels met een stukje eruit smaken veel lekkerder, zegt opa.

Janneke is jarig en geeft een feestje: Janneke geeft een partijtje. Ze wil met haar nieuwe pop spelen. Daar heeft Jip helemaal geen zin in. Daar komt ruzie van. Maar dan komt Jannekes moeder met een goed idee: blindemannetje spelen! Wordt het toch nog gezellig.

Opbouw van de workshop

De verteller vertelt het verhaal van Jip en Janneke, terwijl de twee speldocenten het verhaal ondersteunen in de rol van Jip en Janneke.

Een van de speldocenten houdt een inleidend gesprek met de kinderen.

Een docent loopt in de rol van Jip door de zaal en de kinderen volgen hem. Zo worden verschillende personages uit het verhaal uitgebeeld door de docenten. Later kiest een van de kinderen een personage uit en volgt de groep.

De groep wordt verdeeld in Jip (jongens) en Jannekes (meisjes). De kinderen staan in een grote kring. Een kind gaat naar een ander kind, klopt aan de deur (symbolisch) en er vindt een ontmoeting plaats. Wat voor verschillende ontmoetingen zijn er?

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

De groep wordt in tweeën gedeeld. Er worden vier kinderen geblinddoekt; de rest van de groep kijkt en let goed op. Op tafel staan vier bekers met iets eetbaars bijvoorbeeld: mosterd, yoghurt, jam en tomatenketchup. De kinderen proeven van alle vier en maken het juiste gebaar.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkastboek.

Boek	Hennie de Heks
Schrijver(s)	Paul Korky
Uitgever	Sjaloom, 1989
Thema	kleuren
Vorm	
Materialen	gekleurde lappen stof van minimaal drie meter, schmink, haarlak, takken, verkleedkleden voor de heks

Korte inhoud

Hennie de heks heeft een zwarte kat. Onhandige kleur is dat. Want ze kan de kat niet zien in het zwarte donker. En dan struikelt ze over de kat. Geen probleem, tovert ze hem toch in een andere kleur? Groen bijvoorbeeld. Maar als de groene kat in het groene gras zit, is hij ook onzichtbaar en struikelt ze alweer. Zo probeert Hennie alle kleuren van de regenboog uit, maar ten slotte ontdekt ze dat zwart toch nog zo gek niet was.

Opbouw van de workshop

Nadat het verhaal is voorgelezen houdt een van de speldocenten een inleidend gesprek met de kinderen:

- Hoe maak je de gebaren voor wit, zwart, grijs, rood, blauw, geel, groen, paars, oranje?
- Welk voorwerp of dier past bij een kleur?

Er liggen vijf lappen stof in verschillende kleuren in de ruimte. De groep wordt verdeeld in vijf groepjes. Iedere groep krijgt een lap stof (rood, geel, groen, blauw, paars).

De groepjes bedenken welke voorwerpen of dieren te maken hebben met die kleur. Bijvoorbeeld: bomen zijn groen, vuur is rood, lucht of water is blauw. De lappen worden gebruikt in spel. Elke groep verzint voor elk kind iets om uit te beelden. Elke groep presenteert zich en de rest raadt wat ze uitbeelden.

Dan is er een pauze van tien minuten. De kinderen krijgen iets te drinken.

Kleuren symboliseren bepaalde houdingen van de heks. Waarvoor staat geel? Voor groot en warm? Blauw voor een kleine heks? Rood voor een temperamentvolle heks? Blauw voor een vliegheks? De speldocenten overleggen met de kinderen welke associaties de kleuren oproepen.

Een paar kinderen beelden de heks in een bepaalde kleur uit. Als alle kinderen de opdracht begrijpen, wordt de groep verdeeld in groepjes van drie. In elke groep zitten drie kinderen met verschillende kleuren. De blauwe vliegheks, de gele warme heks en de paarse driftheks bedenken samen een scène. Nadat de kinderen hebben geoefend, laten ze het aan de grote groep zien.

Ten slotte maken de kinderen een tekening over het verhaal in hun Boekenkastboek. Als verschillende heksen verlaten de kinderen de ruimte.

COLOFON

Stichting Handtheater

Stichting Handtheater is een collectief van dove acteurs, die theatervoorstellingen brengen in Nederlandse Gebarentaal.

Verder verzorgen zij workshops in gebarentaal en non-verbale expressie. Bij stichting Handtheater zijn verder het Waterteater en twee theatergroepen voor kinderen 'Wapper' en 'Klaproos' aangesloten.

Nederlandse Gebarentaal

Nederlandse Gebarentaal is de voertaal van dove mensen in Nederland. In Nederland wonen ruim 200.000 mensen met een auditieve handicap en daarvan zijn ongeveer 10.000 mensen doof geboren of voor het derde levensjaar doof geworden. Een taal die zij kunnen zien past beter bij hun mogelijkheden dan een gesproken taal. Dove mensen spreken met hun handen en luisteren met hun ogen. Gebarentalen zijn visuele talen met een eigen lexicon en grammatica. In tegenstelling tot wat de meeste mensen denken, zijn gebarentalen niet internationaal. Ieder land heeft een eigen gebarentaal en in sommige landen zijn zelfs meerdere dialecten. Gebarentalen zijn volwaardige talen, zoals gebleken is uit (inter)nationale onderzoeken van taalwetenschappers.

tekst	Jean Couprie en Marjanne Romkema
eindredactie	Mieke Julien
uitgave	Stichting Handtheater
tekeningen	kinderen van de workshop
omslag	Gert-Jan de Kleer

Amsterdam, maart 1994.